

Motion till riksdagen 2019/20:3307

av **Rebecka Le Moine (MP)**

Gynna demokratiska företag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla ekonomi- och företagsutbildningar bör inkludera kooperativa företagsformer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla offentligfinansierade utbildningar som handlar om företagande även bör lära ut om kooperativa företagsformer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för anställda att ta över verksamhet som hotas av nedläggning eller outsourcing, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I Sverige är vi stolta över vår demokrati, där makten utgår från folket. Vi uppmanar till att medverka genom att rösta och engagera sig politiskt, men demokratin tar ofta slut så snart vi går över tröskeln till arbetslivet. De flesta företag styrs genom aktiebolagsform, där de som har köpt flest aktier äger företaget. Med andra ord, pengar ger makt, och den världsordningen har vi accepterat att råda under större delen av våra liv. Börsnotering och avkastning styr framför de som faktiskt arbetar med att få företaget att gå runt. Men, det finns andra former av företag och verksamhetsstyrning.

Demokratiska företag, kooperativ, kan drivas i olika former: aktiebolag, stiftelse, ekonomisk förening eller som en personalstyrd kommunal verksamhet. Det utmärkande för ett demokratiskt företag är att personal och brukare har den avgörande makten. I Sverige är personalägda företag ganska få jämfört med i andra länder i Europa.

I kooperativa företag ägs företaget av alla som ingår. Varje medlem har en röst, vilket betyder att majoriteten av medlemmarna bestämmer. Till skillnad från börspekulationer så krävs det en närvaro och delaktighet i företaget, vilket förhindrar kortsiktiga beslut. Kooperationer vilar på värdegrunder såsom demokrati och samhällsnytta, och är något som växer i popularitet. 2011 blev ett rekordår för nystartade

kooperativa företag i Sverige, och nu finns cirka 50 000 kooperativ i Sverige. Av Europas ekonomi består cirka 10 % av kooperativa företag, och internationellt sett jobbar en miljard människor i kooperativ. I en tid av massutrotning och klimatkris borde mänsklighetens fulla kapacitet gå till att jobba för en bättre värld, där ekonomi sker inom planetens gränser. Detta är omöjligt i ett företag som styrs av kortsiktiga vinster, men kan mycket väl kombineras med kooperativa företagsformer. Dessutom visar forskning att jämlikheten är bättre i demokratiskt styrda företag. Tyvärr missgynnas många av dessa alternativa företagsformer, bland annat av skatteregler och svårigheter att få lån, men även bristande kunskap.

Underlätta för livskraftiga företag att leva vidare

I Sverige avvecklas ibland företag trots att de är lönsamma och verksamheten är värdefull ur ett samhällsperspektiv. Det kan vara för att ägarna eller ägaren av företaget bedömer att man kan göra större ekonomiska vinster genom att flytta verksamheten eller lägga ner den. Det kan också handla om att huvudägaren ska gå i pension och inte hittar någon extern köpare som vill driva företaget vidare. Konsekvenserna för de anställda, den lokala ekonomin och samhället i stort är inget som vägs in i den företags-ekonomiska kalkylen.

Anställda i nedläggningshotade företag har idag svårt att påverka ett nedläggningsbeslut. Samtidigt kan intresset och engagemanget för att hålla verksamheten igång vara stort hos de anställda. I vissa länder har man underlättat för anställda att ta över ett företag vars ägare vill eller känner sig nödgade att avveckla. Det är något som också skulle kunna utvecklas i Sverige. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på hur man kan underlätta för personal att ta över företag vid nedläggningshot.

Rebecka Le Moine (MP)